

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерства образования и науки Республики Дагестан

МКУ "УПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ" МУНИЦИПАЛЬНОГО

ОБРАЗОВАНИЯ "ХАСАВЮРТОВСКОГО РАЙОНА"

МКОУ "Генжеаульская СОШ им.М.М.Зумаева"

РАССМОТРЕНО

На заседании ШМО

Темиртдинова С.А.

Протокол №1
от «27» 08 2024г.

СОГЛАСОВАНО

директора по

Шихмурзаева Г.К.

Протокол №1
от «27» 08 2024 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор

Махтиев А.С.
Приказ №652
от «30» 08 2024 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родная (кумыкская) литература»

для обучающихся 6 класса

БАЯНЛЫКЪ СЁЗ

Программаны умуми сыпатлав

Аслу школалар учун яратылган ана тилден программа Федерал пачалыкъ билим берив стандартны аслу умуми билим берив ва мисал гысапда онгарылган аслу билим берив программаны талапларына кюрчюленип тизилген. Шо стандартларда муаллимлени ишинде янгы педагогика кыйдаланы кюллава масъалалары, охувчуланы хас айрылыклары, оланы чагы, билим ва оьсов даражалары, гьалиги жамият яшавуну талаплары, милли школаланы ишини бай сынавлары ва илму-ахтарив ишлер гёз алгъа тутулган.

Янгы программа бизин миллетибизни маданиятын, ана тилин теренден уйренивге, оланы сакълавгъа ва оьсдюрювге, ана тилде аслу умуми билим алывда янгы имканлыклар болдурувгъа, тилибизде халкыбызны милли хасиятларын сакълавгъа бакъдырылган. Шолайлыкда, билим берив программа гьар охувчуну билим даражаларын артдыривгъа эркин ёл ача, ону класда яда уйде оьзбашына чалышаганда интернет булан пайдаланмагъа, билимин ва тарбиясын артдырмагъа генг имканлыклар бере.

Къумукъ тил – къумукъ халкыны тили. Ана тил миллетни кюрчюсю бола: ана тил болмаса, миллет де болмай. Халкыны тарихи, маданияты, адаткылыклары ана тил булан тыгъыс байлавлукда. Мактапларда ана тиллени абурун гётермек учун кёп чаралар гёрюле. Къумукъ тилде юрюлеген дарслар жамият къуллугун кюте: олар миллетибизни менлигин сакълай, ана тилде гьакълашыв, къатнашыв чараланы кютегенден кыйры да, халкыны маданият байлыгын артдыра, пикир этив мердешлерин камиллешдире.

Умуми школада 6 класда «Къумукъ тил» предметни уйренивде шулай мурадлар салына:

- ана тилни кѳумукъ халкъны тарихи ва маданияты булангъы тыгъыс байлавлугъун гѳрсетип, ону кѳумукъ халкъны милли маданиятын йимик къабул этип, тил миллетни менлигин сакълайгъан кѳуралланы бириси экенни англатыв;
- охувгъа, билим алывгъа охувчуланы гъаваслыгъын, иштагълыгъын тувдурув, оланы охув мердешлерин оьсдюрюв; ана тилге асырап янашма уьйретив, ону эстетика, кыылыкъ якъдан адамны оьсювюне этеген таъсирин гѳрсетив;
- гъар гюнлюк яшавунда ва охув гъаракатында кѳумукъ тилде уста кюйде сѳйлеме уьйретив, сѳйлев тилин байытив, ону чеберлигин артдырыв, аслу умуми охув усталыкъланы ва гъаракатланы бойсындырыв;
- терен билим берив, кѳумукъ тилни кѳурулушун, ону аваз системасын, сѳз байлыгъын, морфология, синтаксис, пунктуация ва тюзъязыв нормаларын уьйретив, яшланы адабият тилни къайдаларына кюрчюленип сейлемеге ва язмагъа уьйретив, оланы сѳз хазнасын байытив, тилни гъакъында бир-бир умуми илму англавлагъа уьйретив.
- ана тилни уьйренивге бакъдырылгъан яратывчулукъ иш бажарывларын камиллешдишив, охувчу яшларда наслудан наслугъа бериле гелген кѳумукъ халкъны асил хасиятларыны уьлгюлерин болдурув. Шону кюрчюсюнде яш наслуда жамиятны алдында оьз борчларын кютме гъазирлик, таза кыылыкълы, оьр инсан хасиятдагъы жамият ишлени яхшылашдырмакъ учун чалышывда талмайгъан, тюзлюкню, гертиликни къайратлы кюйде якълама гъазир хасиятланы болдурмакъ, демек, патриотланы тарбияламакъ.

Умуми школада кѳумукъ тилни уьйретивни борчлары:

- охувчулагъа дюньяда адамланы ва жамият аралыкъларын гелишдишивде, халкъны тарихин, милли маданиятын, яшавун уьйренивде тил кютеген кѳуллукъларын билдишив;

- фонетикадан, лексикадан, сёз яратывдан, морфологиядан, синтаксисден, стилистикадан, тюзъязывдан ва пунктуациядан программада белгиленген оыл- 6 чевдеги билимлени сёйлев ва языв тилде къоллама уьйретив; шо кюрчюде охувчуланы мекенли тюзъязыв ва пунктуация билимлерин ва англавларын болдурув;
- охувчуланы китап булан ишлемеге, билимлерин озбашына толумлашдырмагъа уьйретив, тюрлю-тюрлю китаплардан, журналлардан, сёзлюклерден, газетлерден, Интернетден, илму макъалалардан, адабият асарлардан, тестлерден пайдаланма уьйретив;
- тилни чалынывуну гёзеллигин, ону байлыгъын, сёз яратывдагъы имканлыкъларын, чеберлик янларын ва озге байлыкъларын гёрсетип, сёйлев ва языв тилни чеберлиги инсанны културасыны хас айрылыкъларыны бириси экенин билдирив;
- къумукъ тилде язылгъан гёрмекли чебер асарланы тилине асасланып, тилибизни чеберлигин, ону гёзеллигин, сёзню чеберлик гючюн гёрсетип, ана тилни стил якъдан чеберлигине ес болмагъа болушлукъ этив
- тилни къурулушу булан, ону оьсюв къайдалары булан, стилистика ресурслары булан, аслу нормалары булан байлавлу маълуматлагъа ес этив; охувчуланы охув ва языв културасын, тюрлю-тюрлю сёйлев гъаракатларын болдурув, сёйлев ва языв тилге хас нормаларын къоллама уьйретив;
- къатнашыв чараланы яшавгъа чыгъармакъ учун диалог ва монолог къайдалар булан байлавлу тизив мердешлени болдурув, ана тилни уьйренивге бакъдырылгъан яратывчулукъ иш бажарывларын камиллешдишив, охувчу яшларда наслудан наслугъа бериле гелген къумукъ халкъны асил хасиятларыны уьлгюлерин болдурув. Шону кюрчюсюнде яш наслуда жамиятны алдында оьз борчларын кютме гъазир, таза къылыкълы, оьр инсан хасиятдагъы, жамият ишлени

яхшылашдырмакъ учун чалышывда талмайгъан, тюзлюкню, гертиликни къайратлы кюйде якълама гъазир хасиятланы болдурмакъ, демек, патриотланы тарбияламакъ.

Охув предметни умуми сыпатлав

Янгы стандартлар охувчуланы гъар класгъа гёре алынма герек билимлерин, бажарывлукъларын, тюрлю гъаракатларын: предметден алынагъан билимлер, дарсда берилген англавланы теренлигин, предметлени бири-бири булангъы байлавлугъун ва оъзюне хас натижаланы токъташдыра. Шо натижалар охувчуланы бажарывлукъларыны кёмеклиги булан оланы гъакълашыв, тил ва маданият булан байлавлу бажарывлукъларын артдыра.

Ана тил къумукъ халкъны милли маданиятында гёрмекли ер тутагъанны билдирив, ону охув-билим алывда, адамны яратывчулугъунда, къылыкъ-тарбия алыв ёлунда ойнайгъан къуллугъун аян этив. Охувчуну ана тилге бакъгъан якъдагъы сюювюн артдырыв, ону булан оъктем болма уыйретив, милли маданият гысапда ону тазалыгъын якълав ва сёйлев пагъмусун артдырыв. Сёйлейгенде, оъзюню ойларын айтагъанда герек чакъы сёз байлыгъын болдурув ва тилни тюрлю-тюрлю грамматика къуралларын къоллап билив, сейлейгенде тилини чеберлигине тергев берип, оъзю оъзюню тилини чеберлик даражасына багъа берип болагъан бажарывланы тувдура

Тилге уыйренивде охувчулар етишме герекли предметлик бажарывлукълар шулардыр

- адабият тилни нормалары булан байлавлу башлапгъы англавлагъа ес болмакъ, лакъырлашывда тюз сейлевню ёругъун сакъламакъ;
- гечилген англавлагъа гёре орфографиядан, пунктуациядан алынагъан билимлени оъзлер къургъан яда берилген текстлерде тюз къоллап бажармакъ;

- оьзю язгъан яда бирев язгъан текстни тергеп, тюзлемек (текстни тергейгенде ана тил предметден алынган билимлерин тюз къолламакъ).

Тилчилик бажарывлукълар булан байлавлу гъасиллер:

- тилни къурулушун, ону оьсювюн, нормаларын, охувчуланы сёз байлыгъын ва оланы сёйлевюн грамматика якъдан байытмакъ;

- программада гёрсетилген тил булан байлавлу аслу маълуматланы билмек ва оланы англатып бажармакъ

- тюрлю-тюрлю сёзлюклер, китаплар, газетлер булан пайдаланып болмакъ

Охувчуларда маданиятлыкъ бажарывлукълар (культурологические компетенции) болдурулсун учун оланы билим хазнасында шулай англавланы яратма тюше:

- ана тил къумукъ халкъны милли маданиятында гёрмекли ер тутагъанны билдирмек, ону охув-билим алывда, адамны яратывчулугъунда, къылыкътарбия алыв ёлунда кютеген къуллугъун англамакъ;

- къумукъ тилни оьзюне хас болагъан белгилерин, сёйлевде къолланагъан къылыкъ нормаларын, янгыз къумукъ тилге хас болагъан сёзлени маъналарын токъташдырып билмек.

Программа гъакълашыв-гъаракатчылыкъ къайдада тизилген. Шо къайдагъа гёре берилеген материал охувчуну билимин ва ону гъаракатчылыкъ ругъун теренлешдирмек булан байлавлу.

Курсну гъар бёлюмю эки блокдан тизилген: биринчи блокда тил булан байлавлу англавлар бериле, экинчисинде буса, шо тил булан байлавлу англавланы уйренегенде, не йимик охув гъаракатланы къоллама тюшегени гёрсетилген.

Ана тил курсну гъакълашыв-гъаракатчылыкъ къайдада юрютов ва предметлени бир-бири булангъы байлавлугъун гёз алгъа тутуп иш гёрюв охувчуланы тюзъязыв ва тюз сёйлев пагъмуларын артдыражагъы белгили.

Охуп-язып билегенни гёрсетеген аламатлар шулардыр:

а) гъакълашыв универсал охув гъаракатлары: авуз тилде яда языв тилде сёйлейгенде, оъзюню ойларын айтагъанда таман чакъы сёз байлыгъы болмакъ, ва тилни тюрлю-тюрлю грамматика къуралларын къоллап билмек;

б) уйренив универсал гъаракатлары: масъаланы етдиринкли кюйде сазлып бажармакъ; охувчуланы логика ойлашывун оъсдюрювде кёмек этмек, оланы китап булан ишлемеге, билимлерин оъзбашына толумлашдырмагъа уйретмек; тил булан байлавлу тарыкъ информацияны табып, ону бир системагъа гелтирип билмек, охувда компьютер булан байлавлу янгы технологияланы къоллама уйренмек, аслу ва экинчи даражалы информацияны айырып билмек

в) низамлашдырыв (регулятивные) универсал охув къайдалары:

- гъаракатчылыкъ ишинде мурат тутуп билмек,

- оъзю-оъзюн тергеп ва тюзлеп билмек

, - сёйлейген къайдасына тергев берип оъзюне багъа берип бажармакъ.

Гъасили, школа умуми культурасы булангъы, гележекде оъзюню охувун орта ва оър ожакъларда давам этип болагъан адамны гъазирлей.

Ана тилни мактап курсунда, охутувда алгъа салынагъан борчлагъа къыйышывлу этилип, фонетиканы, лексиканы, сёз яратывну, морфологияны, синтаксисни, тюзъязывны, пунктуацияны, стилистиканы бёлюклеринден тангланyp алынгъан билимлер, шолай да жамиятны яшавунда бизин тилни кютеген къуллукълары, ону оъсювюню даражасы ва оъзге тюрлю маълуматлар берилген.

Школада ана тилни уйренивню курсуну материаллары класлагъа гёре шулай ерлешген: V, VI ва VII класларда фонетика, лексика, сёз яратыв, морфология ва тюзъязыв уйретиле. Синтаксисни тизимли курсу VIII ва IX класларда уйрениле. Тек синтаксисден ва пунктуациядан аслу англавлар, I—IV класларда уйренилген материалны такрарлагъан сонг, V класда да бериле. Шо гележекде морфологияны ва синтаксисни бир-бири булан байлавлукъда уйренивню гъакъындагъы агъамиятлы методика идеяны яшавгъа чыгъармагъа ва охувчулагъа синтаксисден, пунктуациядан ва сёйлевден берилеген англавларда синтаксисни курсун тизимли кюйде охума башлагъынча хыйлы алда къурмагъа имканлыкъ бере.

Йылны башында ва ахырында гечилген материалны такрарламакъ учун программада сагъатлар гёрсетиле, дарсланы юрютювню мекенли шартларына къарап, муаллим шо сагъатланы къоллай. Муаллим V—IX класлар учунгъу курсларда белгили янгы материал да къошулагъанын билмеге герек. Шолай материалны устьюнде ишлев экинчилай къайтып уйренмекни тюгюл, янгыз такрарлавну ва теренлешдишивню талап эте.

Аслу школада «Къумукъ тил» курсну мурады охув гъаракатны предметлени бир-биринден алынагъан ва предметни оъзюнден алынагъан муратларындан гъасили бола. Шо муратлагъа етишмеге охувчуланы бажарывлары булан байлавлу къарав кёмек эте. Шо къаравда юрюлеген дарслар охувчуланы гъакълашыв, тилчилик, маданиятчылыкъ англавларын болдура.

Гъакълашып бажарывлукъ гъакълашывну тюрлю-тюрлю къайдалары булан пайдаланып билмекни, охув ва языв тил культурасын камиллешдишивню, охувчуну къатнашывгъа гъазирлигин, айтагъан ойларын ойлашып айтмакъны, яшланы оъмюрюне, сынавуна, умуми школада гъар девюрге хас болагъан психология айрылыкъларына гёре тилни гъар тюрлю ситуацияларда къоллап билмекни талап эте.

Тилчилик бажарывлукълар тил кютеген ишаралыкъ ва жамият къуллукъларын англав, тилни къурулушун, ону оъсююн, нормаларын, охувчуланы сёз байлыгъын ва оланы сёйлевюн грамматика якъдан байытив, охувчулагъа герек чакъы тил булан байлавлу аслу маълуматланы билив ва оланы англатып бажарыв, тюрлю-тюрлю сёзлюклер булан пайдаланыв билимлени кёмеклиги булан таъмин этиле.

Охувчуларда культуралыкъ бажарывлар болдурулсун учун оланы билим хазнасында шулай англавланы яратма тюше:

- а) къумукъ тилни къумукъ халкъны тарихи булангъы байлавну аян этив;
- б) ана тил къумукъ халкъны милли маданиятында гёрмекли ерни тутагъанны билдирив;
- в) ана тилни охув-билим алывда, адамны яратывчулукъ ишинде, къылыкъ-тарбия алив ёлунда кютеген къуллугъун билдирив;
- г) къумукъ тилни оъсюне хас болагъан белгилерин, сёйлевде къолланагъан къылыкъ нормаларын, янгыз къумукъ тилге хас болагъан сёзлени маъналарын, къалиплерин гёрсетип бажарыв.

Программа гъалиги методикагъа хас болагъан тюшюнюв-гъакълашыв (сознательно-коммуникативный) ва чалышывчулукъ (деятельностный) къаравлагъа янашып тизилген.

Тюшюнюв-гъакълашыв къайдада 5 класда къумукъ тилге уъретивни аслу ёллары шулардыр.

Гъакълашыв къайда тилге уъретивни мурадын токъташдыра: охувчуну гъакълашыв бажарывларын болдура. Бу къайданы яшавгъа чыгъарыв охувчуланы сёйлев гъаракатында билим ва уърениш мердешлерин тувдура. Гъакълашыв къайда охув процесс сёйлев гъаракатын теренлешдиривге бакъдырылма герекни, охув процессни нечакъы бола буса адатлангъан къумукъ тилде сёйлевге ювукълашдырмакъны талап

ете. Къумукъ тил дарсларда юрюлеген бары да ишлер шо талап булан байлавлу юрюлме тюше. Сёйлев тилге сёйлей туруп уьйренмек – гьакълашыв къайданы хас айрылыгъы гьисапла

Тюшюнюв принципге гёре тил материалы яшланы охувгъа уьйретивде аслу охув материалы гьисаплана. Тил булан байлавлу алааматланы тюшюнюп англав къумукъ тилде эркин сёйлевню шартларындан бириси гьисаплана. Гьакълашыв ва тюшюнюв къайдалар биригип методика илмуда тюшюнювгьакълашыв къайданы яратгъан

Умуми охувда салынгъан масъалаланы натижа береген кюйде чечилмекни аслу мурады – сёйлев ва языв тилни оьр даражада къоллап билмек. Тилчилик кюрчюсюнде гьакълашыв ва маданият компетенцияларын болдурув – «Къумукъ тил» предметни аслу мурады бола. Гьакълашыв ва маданият компетенциялар тил оьсдюрюв дарсларда амалгъа геле, тилчилик компетенция буса тилни системасын уьйренегенде яратыла.

Шу программа эки гесекден тизилген: «Тилни къурулушу» ва «Байлав тилни оьсдюрюв». Эки де бёлук бир-бири булан тыгъыс кюйде байлавлу, неге туюл байлавлу тилни оьсдюрюв тилни къурулушуна, ону нормаларына кюрчюленген. Шо саялы тилни грамматика формаларын, къайдаларын билмек булан бирче, оланы сёйлев тилде тюз къоллап бажармакъ, ону чеберлигин гёрсетеген имканлыкъларын сёйлев тилде къоллап билмек, ана тилге аявлап, асырап къаравгъа уьйренмек, оьзюню тил гьазирлигин, тил культурасын артдырывгъа гьаваслыгъын болдурмакъ бажарывланы чараларын гёзалгъа тутма тюше.

АНА ТИЛГЕ УЃЙРЕТИВНИ ИЧДЕЛИГИ

Тил, сёйлев, къатнашыв

Къумукъ тил – къумукъ халкъны тили. Тил ва дюнья

5-нчи класда гечилгенни такрарлав Фонетика (авазлыкъ). Орфоэпия (тюз айтыв). Сёзню тизими. Тил гесимлер. Сёзтагъым. Простой жумла. Токътав белгилер. Къошма жумла. Къошма жумлада айыргъычлар. Жумлаланы синтаксис якъдан чечив. Тувра сёз. Лакъыр (диалог)

Текст

Текст, ону айрылыкълары. Текстни темасы ва аслу маънасы. Текстни башы. Текстни баш ва ахырынчы жумлалары. Текстни аслу (таяв) сёзлери. Текстни аслу белгилери. Текст ва тилни стиллери (къатлавлары). Сёйлевню иш стили (къатлаву).

Сёзбайлыкъ (Лексика). Сёйлев культурасы

Сёз ва ону лексика маънасы. Ортакъ сёзлер. Касбулукъ сёзлер. Диалект сёзлер. Гъакъ къумукъ сёзлер ва алынган сёзлер. Янгы сёзлер (неологизмлер). Эсгиленген сёзлер. Сёзлюклер. Такрарлав.

Бирикген сёзтагъымлар. Сёйлев культурасы

Бирикген сёзтагъымлар (фразеологизмлер). Бирикген сёзтагъымланы яратылыву

Сёзьяратыв. Тюзьязыв. Сёйлев культурасы

Сёзню морфема гесеклери ва сёзьяратыв. Къумукъ тилде сёзлени этилишини аслу къайдалары. Сёзлени яратылыву. Къысгъартылган къошма сёзлер. Сёзню морфема гесеклерине ва этилишине гёре чечив.

Морфология. Тюзьязыв. Сёйлев культурасы

Атлыкъ. 5-нчи класда гечилгенни такрарлав. Атлыкъланы санаву. Атлыкъланы мюлк къалиби. Мюлк къошумчасы булангъы атлыкъланы санаву. Атлыкъланы гелишлеге гёре тюрлениши. Мюлк къошумчасы булангъы атлыкъланы гелишлеге гёре тюрлениши. Гелишлени маъналары. Гелиш къошумчаланы тюз язылышы. Атлыкъланы хабарлыкъ къалиби. Атлыкъланы этилиши. Ишликлерден атлыкълар этеген къошумчалар. Сорав къошумча. Атлыкълар булан да, де; чы, чи, чу, чю гесеклени къолланышы ва язылышы. Атлыкъланы морфология якъдан чечив.

Сыпатлыкъ

5-нчи класда гечилгенни такрарлав. Сыпатлыкъланы даражалары. Сыпатлыкъланы маънасына гёре бёлюклери. Даражалы сыпатлыкълар. Даражасыз сыпатлыкълар. Сыпатлыкъланы тюз язылышы. Сыпатлыкъны морфология якъдан чечив.

Санавлукъ

Санавлукъ тил гесим гысапда. Простой ва къошма санавлукълар. Санав санавлукъланы маъналарына гёре бёлюклери. Сав санавланы гёрсетеген санавлукълар. Бёлюм санавлукълар. Жыйылыш санавлукълар. Уёлюш са- 16 навлукълар. Гезик санавлукълар. Санавлукъланы тюз язылышы. Санавлукъланы морфология якъдан чечив.

Орунча

Орунча тил гесим гысапда. Орунчаланы маъналарына гёре бёлюклери. Бет орунчалар. Бет орунчаланы тюрлениши. Сорав орунчалар. Байлавчу орунчалар. Гёрсетив орунчалар. Белгилевчю орунчалар. Белгисиз орунчалар. Инкарлыкъ орунчалар. Мюлк орунчалар. Орунчаланы тюз язылышы. Орунчаланы морфология якъдан чечив.

Йыл боюнда гечилген материалны такрарлав.

Тилни гъакъындагъы илмуну бѣлюклери. Тюзъязыв (орфография).
Токътав белгилер (пунктуация). Сѣзбайлыкъ (лексика) ва фразеология.
Сѣзъаратыв. Морфология. Синтаксис.

6 КЛАСДА «КЪУМУКЪ ТИЛ» ПРЕДМЕТНИ
УЪЙРЕНИВДЕ ОХУВЧУЛАР ЕТИШМЕ ГЕРЕКЛИ
ПЛАНЛАШДЫРЫЛГЪАН ГЪАСИЛЛЕРИ

Энчили гъасиллер

Шу талап, аян этип айтгъанда, охувчу, оъзбашына чалышып, билимин артдырывда, яшавда оъз ерин табывны, алгъан билимлерин охувда къоллавну ва билим алывгъа бакъдырылгъан чалышывун не даражада арагъа чыгъарып бажаргъанын англата.

Охувчудан оъзюнден хас болагъан энчили гъасиллер шулардыр:

ватандаш-патриотлукъ тарбиялав:

— оъз Ватанына (Россиягъа ва Дагъыстангъа) охувчуланы кыйматлы къаравун болдурув, оланы ватандаш бирлигин тарбиялав;

— Ватанны сююв, абурлав, оъзюню миллетине амин болув, анадаш топурагъыбыз Къумукътюзге бакъгъан сююв гыслени тарбиялав ва патриот гыслерин гючлендирив;

— ана тил къумукъ халкъны тарихи ва маданияты булан тыгъыс байлавлу экенин англав, ону къумукъ халкъны милли маданиятын йимик къабул этив, ана тилге бакъгъан якъдагъы сюювюн, гъаваслыгъын артдырыв;

— курсну тюрлю-тюрлю бѣлюклерин уыйренегенде тил адамланы бирбири булангъы аралыкъларын болдурувда агъамиятлы къурал экенни англав;

— охувчуланы ана тилни уыйренивге иштагылыгын тувдурув, ана тил булан оыктем болма, ону тазалыгын сакълама уыйренив, оызю оызюню сёйлев байлыгын артдырмагъа къаст этив;

— охувчуланы герек чакъы тил байлыгын болдурув, оызлени ойларын, гыслерин эркин кюйде къумукъ тилде айтмакъ учун герек чакъы тил къуралларын къоллап бажарыв, биревню яда оызюню сёйлевюне тийишли къыймат бермеге уыйренив;

— тилни чалынывуну гёзеллигин, ону байлыгын, тилни лексикасыны тюрлю-тюрлю янлары барлыгын гёрсетмеге, ону сёз яратывдагы имканлыкъларын, чеберлик янларын ва оызге байлыкъларын гёрсетмеге бажарыв;

— жамиятны ва адамланы арасындагы аслу байлавлукъланы гелишивюн англамакъ, ватандашлыкъ ва жамият арада болмагъа тюшеген ихтиярланы якълавдагы англавларын оысдюрмек, алдына мекенли мурат салып ва яшавда оыз ерин табып болагъанлыгын гёрсетмек, кёп тюрлю маданиятлар бар дюньяда Россияны оызтёречилигин билмек ва англамакъ;

— оыз халкъыны тарихин, тилин билип, Ватаныны алдында жаваплыкъларын тарбиялав;

— къумукъ тилни халкъыбызны тарихин, маданиятын уыйренивде агъамиятлыгын билдишив;

— охувчуланы анадаш халкъыбызгъа ва оызге халкълагъа бакъгъан сюювюн артдырыв;

— дюньягъа тюз къаравларын яратыв; башгъа тили, дини бар халкълагъа, адамлагъа абурлу кюйде янашыв

; — гьаллашыв бажарывлукъларын яратыв; гьар тюрлю ишлерде уллулар ва гиччилер булан байлавлукълар юрютме уыйретив

— охувгъа жаваплы кюйде янашып, оьз камиллешивге, оьзбашына билим алыпгъа гъавасландырыв;

— жамиятда юрюлеген яшав-туруш гъалланы бидирив; къувунлу гъалларда оьзюн тутуп ва башгъалагъа зиян болмайгъан гъалда иш гёрме уьйретив;

— экология культурасын яратыв;

— уьягълюню агъамиятлылыгъын англатыв, агълюню вакиллерине рагъмуну янашып яшама уьйретив;

— охувчуланы эстетика гъакъылын оьсдюрюв;

— загъматгъа тюз къаравну, жамият борчну кютме гъазирликни, намуслукъну, адамланы ишлерин ва хасиятларын тюз багъавлавну ёлларын сездишив;

ругъ ва эдеп-къылыкъ тарбиялав:

— тарыкълы затны тюз алып, оьзбашына пикир этип, охув масъалаланы оьзбашына чечме уьйретив;

— гъар адамгъа тюз ярашып, ону яшав сынавларына гёре оьзтёречелигин, яшавгъа оьзтёрече къаравун тюз англав;

— гъалиги замангъы агъамиятлы масъалаланы ичинде баш алып болмагъа уьйретив;

— ругъ байлыкълардан пайдаланма уьйретив;

— эдеп-инсап, къылыкъ-тарбия, адамгъа языкъсыныв, уллугъа абур, сый, гъюрмет этив хасиятланы тарбиялав;

— яшав гъалланы тюз англамагъа, оланы агъамиятын, себеплерин, бирбири булангъы аралыкъларын уьйретив;

— касбу булан байлавлу ва башгъа тюрлю масъалаланы чечмеге уйретмек (гъаллашыв, маълумат излев, анализ этив, бирликде иш гёрюв);

эстетика тарбиялав:

— охувчуланы чебер эстетика оьсювюне тийишли шартлар болдурув, оланы яратывчулукъ бажарывлукъларын оьсдюрюв

; — адамдагъы, айлана табияттагъы аривлюкню, гёзелликни гёрме, ону сезме, гъис этме уйретив;

— текстни, асарны чебер охуйгъанда сакъланма герек къайдалар, оланы эстетика янын сезмеге уйретив;

— гъар чебер асарда аривлюкню, чеберликни алааматлары гъис этме уйретив;

— чебер асарлагъа, чебер сёйлевге эстетика якъдан багъа берме, оланы чебер алааматларын аян этме уйретив.

— бизин адатларыбызны, къумукъ халкъгъа хас болагъан къылыкъланы, хасиятланы асырап, аяп, оьзлени хас кююнде юрютмеге ва сакъламагъа уйретив;

савлукъ сакълав тарбиялав:

— савлукъгъа, къаркъарагъа пайдалы ва савлукъгъа къоркъучсуз гъаракатлагъа етишмекни тарбиялав;

— къаркъара савлугъун ва ругъ савлугъун аяп сакълама уйретив.

загъмат тарбия:

— яшлыкъ загъматда чыныгъагъанын англатып, яшавдан ва чебер асарлардан мисаллар гелтирип, охувчуланы гъар тюрлю загъмат мердешлеге, гелтирив

— охувчуланы иштагъын тартагъан мердешли саниятлагъа къуршав.

экология тарбия:

- яшланы табиатны сакълав ва къорув ругъда тарбилав, табиатны къоруп сакълавну гъакъында да англатыв ишлер оьтгерив;
- табиатны суратлайгъан текстлени гечегенде айлана табиатдагъы ативлюкню, гёзелликни гёрме, сезме, гъис этме уьйретив;
- табиатны тазалыгъын болдурма, огъар зарал гелтиреген гъаракатлардан сакъланмагъа уьйретив;

илму-ахтарыв билимин къыйматлав:

- дюньяны гёрюнюшюн суратлайгъан башлапгъы илму англавларын, шолай да тилни системасы булан байлавлу англавларын теренлешдирив;
- яшланы теренден ойлашдырагъан масъалалагъа тергевюн бакъдырып, оланы озбашына илму-ахтарыв ишлер юрютме бажарывчулугъун теренлешдиримек.

МЕТАПРЕДМЕТЛИК ГЪАСИЛЛЕРИ

6 класда «Къумукъ тил» предметни уьйренивде охувчулар етишме герекли метапредметлик гъасиллери шулардыр:

Унивесал охув гъаракатлары.

Аслу логика гъаракатлары:

- тил оьлчевлени (авазны, сёзню, жумланы ва текстни) олар кюрчюленген белгилеге гёре (грамматика, лексика ва шолай башгъа белгилеге гёре) бирбири булан тенглешдирмек; оланы ортакъ яда бир биринден айырагъан белгилерин токъташдырмакъ
- ; — тил оьлчевлени рас гелеген белгилерин токъташдырмакъ;
- тил оьлчевлени аслу белгилерин токъташдырмакъ (авазланы, тил гесимлени, жумлаланы, текстлени); оланы бёлюклеге гёре айырмакъ;

- охувчуланы озбашына герекли маълуматланы тапмагъа уыйретмек;
- муаллимни алгоритмасына гёре тилибизге хас болагъан ва хас болмайгъан белгилеге охувчуланы тергевюн тартмакъ;
- озбашына тил оьлчевлени уьстюнде ишлемек;
- охув масъаланы чечегенде маълуматлар азлыкъ этегенни гъис этип, янгы къошум маълуматлар гелтирип билмек;
- тил материалны уьстюнде ишлейгенде белгили бир гъалны тувдурагъан шартланы гелишин, себебин англатып, натижа чыгъармакъ.

Аслу илму-ахтарыв гъаракатлар:

- тил масъалаларын чечегенде соравланы илму-ахратыв къуралы гъисапда къоллап бажармакъ; — муаллимни кёмеклиги булан илму-ахтарыв ишни мурадын билмек;
- тапшурувну этилежек вариантларын тенглешдирип, олардан лап да къыйышагъан вариантын англатып бажармакъ (алданокъ берилген белгилеге гёре);
- алданокъ берилген плангъа гёре гиччирек илму-ахтарыв иш оьтгермек; берилген плангъа гёре проект тапшурувну кютмек;
- натижалар чыгъармакъ, оьзю оьтгерген ахтарыв ишлеге гёре далиллер гелтирип толумлашдырмакъ (бёлюкlege бёлюп, тенглешдирип);
- уллулагъа сорап, оланы да къуршап, проект иш оьтгермек;

Информацияны уьстюнде ишлев:

- охув масъаласын чечегенде информацияны беривде тюрлю-тюрлю методланы, къуралланы къоллап бажармакъ

- тарыкълы информацияны айырып, анализ этип, англатып, огъар гёре гъасиллер чыгъарып, таблицалар, схемалар къоллап бажармакъ;
 - герек-тарыкъ кюрчю материалланы (источниклени) табып бажармакъ, масала, талап этилеген информациягъа гёре сёзлюклени къоллап бажармакъ;
 - сёзлюклени, охув китапланы къоллап тюз ва тюз тюзюл информацияны айырып билмек;
 - муаллимни, уллуланы, ата-ананны кёмежлиги булан сёзлени язылышы, айтылышы, этилиши, оланы маъналары гъакъында къоркъунчсуз чараланы гёрюп, информация тапмагъа уйренмек;
 - салынгъан охув масъалагъа гёре языв ва авуз текстлер гелтирип бажармакъ, оъзю тил масалаларына багъышлангъан шолай таблицалар ва схемалар этип бажармакъ;
 - информацияны низамлашдырыгъанда, бир материалдан алынгъан гесекде салынгъан муратгъа гёре маъналы охувну къоллап бажармакъ;
 - бир ойну гери урмакъ учун оъзюню далиллерин гелтирип бажармакъ;
 - информацияны эсинде сакълап, ону низамлашдырып бажармакъ
- 6 класда охув йылны ахырына шулай гъакълашыв универсал охув гъаракатланы болдурма герек:
- гъакълашыв гъаракатлар:
- тил булан байлавсуз гъакълашыв къуралланы, оланы маъналарын англамакъ;
 - оъзюню ойларын ва гъислерин языв тилде яда авуздан салынгъан муратгъа ва белгили бир агъвалатгъа гёре тюз къуруп ва англатып болмакъ;

- сёйлевде йымышакъ, таъли тил булан сёйлеп, оьзгелер булан аралыкъ тутуп бажармакъ;
- сёйлевчюге гьюрметли кюйде янашып, диалогда ва эришивлю масъаланы арагъа салып ойлашагъанда оьзюню тюз ёлда тутуп бажармакъ;
- ойлар, пикрулар, къаравлар рас гелмей, бир нече тюрлю болма ярайгъанны англамакъ;
- пикруларын, ойларын башгъалар булангъы аралыкъда сёйлевню къылыкъ къайдаларындан тайышмай айтмакъ;
- авуз ва языв тиллерде ситуациягъа гёре текстлер тизип билмек (суратлав, ойлашыв ва хабарлав);
- оьзю яда биревлер булан бирче этген илму-ахтарыв ишни натижасын чыгъарып гиччирек докладлар этип бажармакъ;
- этеген докладына гёре суратлар, слайдлар этип, оланы къоллап бажармакъ
- . — жумлаланы оьзюню сёйлевюнде ситуациягъа гёре тюз къоллап бажармакъ;
- оьзгелени сёйлевюне янашып тынглап ва сёйлеп бажармакъ, сёйленеген затны англамакъ, сёйлевде къолланагъан янгы сёзлени эсде сакъламакъ ва сёйлев чеберликни гъис этмек;
- текстни чебер охуп, текстге соравлар салып ва ону авуздан хабарлап билмек;
- оьзюню ойларын оьзге адамланы ойлары булан тенгleshдирип, оланы башгъалыкъларын англамакъ;
- гъакълашывда монологну, диалогну герекли ерде тюз къоллап бажармакъ.

Охув йылны ахырына 5 класда болдурулагъан низамлашдырылгъан универсал охув гъаракатлары:

Обзю обзюн низамлав (самоорганизация):

— натижа чыгъармакъ учун обзю обзюню ишин салынгъан масъалагъа гёре планлашдырып бажармакъ; — этме герек ишлени низамлы, системалы кюйде ытгермек. Обзю-обзюн тергев:

— тюзевлю, онглу ва тюзевсюз, онгсуз этилген охув ишлени себебин токъташдырып, исбат этип бажармакъ;

— сёйлевде ва язывда къутгъарылгъан янгылышланы эбинден гелмек учун обзюню охув гъаракатларын тюзелтип бажармакъ;

— обзюню охув гъаракатларын охув масъалалар булан (тил ыльчевлени къолланышы, оланы хасиятлары булан) гелишдирип бажармакъ;

— тил материалын къоллайгъанда къутгъарылгъан орфография ва пунктуация янгылышланы табып бажармакъ;

— обзюню охув гъаракатларын обзюню классында охуйгъан яшланы гъаракатлары булан тенгleshдирип, оланы берилген белгилеге, ыльчевлеге гёре тюз къыйматлап бажармакъ;

Бирче гъаракат гёрюв:

— охув масъалаланы чечивде салынгъан аз заманны ичинде яда узакъ заманны ичинде этилме герек ишлени чечмек учун гъаракат этмек;

— бирче юрюлежек ишлени мурадын англап, ортакъ ишни планлашдырып, сёйлешип, арагъа салып ойлашып салынгъан мурадгъа етишмек учун къаст этмек;

— башчылыкъ этме, тапшурувланы кютме, ирия болма, давлашыв, тюртюшюв масъалаланы чечмеге гъазир болмакъ;

— обзюне тапшурулгъан жаваплы ишни кютме гъазир турмакъ;

- ортакъ ишге оъзю этген къошумну къыйматлап билмек;
- берилген уългюге гёре ортакъ проектлени оьтгерме гъазир болмакъ.

Гъис интеллект:

- оъзюню ва оъзгелени гъис интеллектлерин тутуп бажармакъ;
- гъис булан байлавлу интеллектлени ачыкъ этип, оланы себебин англатып бажармакъ; оъзюню гъислерин низамлашдырып бажармакъ;

Принятие себя и других:

- оъзге адамланы ойларын тюз англап, оланы къабул этип бажармакъ, оъзю де, оъзгелер де янгылышма мумкин экенни билмек;
- оъзгелени де, оъзюн де айыпламай, терс гёрмей, ачыкъ кюйде къабул этмек;
- айланадагъы бары да затгъа контроллукъ юрютме бажарылмайгъанны англамакъ. Предметлени бири-бири булангъы байлавлугъун гёрсетеген натижалар да (метапредметный) охув гъаракатында гёрмекли ер тутта. Предметлени бирибири булангъы байлавлугъун гёрсетеген гъасиллеге гире:
- ана тилни оъзге предметлер булангъы байлавлугъун гёрсетеген англавлар, тюрлю источниклени, шоланы арасында Интернет ресурсланы да къоллап, охувчуланы билимлерин артдырып, оланы дюнья къаравларын генглешдирип ва халкъарада шо къаравланы тюз къоллама уыйретив;
- охув булан байлавлу бир план къуруп, шо планны натижаларын муаллимлер булан яда тенглилери булан бирче яшавгъа чыгъарывда оьзтёрече ёлланы белгилев;
- охугъан текстни проблемасын тюз англап, ёравну (гипотезаны) арагъа чыгъарыв, материалны къурашдырып, оъзюню къаравларын

гертилемек учун далиллер гелтирив, айтылагъан пикруланы себеп аралыкъларын авуздан ва язып англатып билив ва гъасиллер чыгъарыв;

— оьзбашына оьз ишин гёзалгъа тутуп, оьзюню муштарлыкъ гъавасларын белгилеп бажарыв;

— тюрлю-тюрлю маълуматлар береген источниклени табып, оланы ахтарып, оьзбашына къоллап бажарыв;

— сёйлев гъаракатны тюрлюлерин къоллап билмек.

Къулакъасыв ва охув булан байлавлу талаплар:

а) авуз ва языв тилде берилген текстлени темасын, аслу ва экинчи даражалы маъналарын тюз англав;

б) охувну гъар тюрлю къайдалары булан (таныш болув, уьйренив, гёзден гечириг) пайдаланыв;

в) тюрлю-тюрлю стиллерде ва жанрларда язылгъан текстлени авуз лакъырда къоллав, къулакъасывну тюрлю къайдалары булан (айырыв, таныш болув, мекенли) пайдаланыв;

г) текстден тарыкълы болагъан информацияны айырып бажарыв мердешлеге ес болув;

д) тюрлю справочниклерден, газетлерден, журналлардан, охув компактдисклерден, Интернетден тарыкълы болагъан информацияны табып, ону къоллама уьйренив;

е) тюрлю-тюрлю сёзлюклер булан, электронный къураллар булан пайдаланып билив;

ж) оьзбашына тил булан байлавлу материал жыйма, ону бир ёрукъгъа (системагъа) гелтирме уьйренив, бир къалипдеги сёзлени башгъа къалиплерде къоллама уьйренив;

з) сѣйлев тилде ёлугъагъан айтымланы маъна якъдан тенгleshдирип, оланы стилистика башгъалыкъларын гѣрсетип бажарыв.

Айтыв ва языв булан байлавлу талаплар:

а) гележекде охув гъаракатда салынгъан мурадын англав (хас ва коллектив), етишген муратлагъа кыймат берип, оланы авуз ва языв тилде англатыв;

б) охулгъан текстни тюрлю-тюрлю кыйдаларда айтып бажарыв (план тизив, хабарлав, конспект этив, аннотация языв);

в) охув ва языв текстлени тюрлю-тюрлю стиллерде къолламагъа уйренив;

г) текстни къурулуш белгилерин сакълап (логика ва маъна якъдан къурулушун, жумлаланы бир-бири булангъы байлавун, темагъа кыйышывун), оъзюню ойларын, гыслерин авуз ва языв формаларда толу кюйде англатып бажарыв; эшитгенине, гѣргенине, дюньяда ёлугъагъан агъвалатлагъа оъз къаравун айтып ва оъзюню ойларын якълап бажарыв;

д) монологну ва диалогну тюрлюлерин герекли ерде тюз къоллап бажарыв;

е) сѣйлевде къумукъ адабият тилни орфоэпия, лексика, грамматика, стилистика нормаларын сакълап билмек, язывда орфография ва пунктуация нормаланы къоллап билмек;

ж) сѣйлев къатнашывда, сѣйлевню этика нормаларын къоллап, оъзюню пагъмусун болдурув, ишараланы, юм-чум этивлени болгъан чакъы аз къоллап сѣйлемеге уйренив;

з) охув тармакъда ва гъар гюнлюк практикада оъзюню сѣйлев нормаларына тергев берив; сѣйлевюне, ону ичделигине, тил якъдан тизилишине кыймат берип билив, янгылышланы гѣрсетип, оъзю язгъан текстлени редактировать этив;

и) оъзюню тенглилерини алдында доклад, реферат булан чыгъып сёйлеме уйренив; эришивлерде, тарыкълы масъалаланы арагъа салып ойлашып сёйлевлерде ортакъчылыкъ этив; к) уйренген билимлерин гъар гюнлюк яшавда къоллап билмек; ана тилни оъзге предметлени уйренегенде къоллап билмек (масала, рус тил, тыш пачалыкъланы тиллерин уйренегенде);

л) бир ишни бирче этегенде, эришивлерде, тарыкълы темаланы арагъа салып ойлашагъанда адамлар булан гъакълашып билмек, къумукъ тилге хас болагъан милли-маданият нормаларын яхшы билмек.

ПРЕДМЕТЛИК ГЪАСИЛЛЕР

Охув йылны ахырына биринчи класда охуйгъан охувчу уйренежек:

- тилни, тил культурасыны адамны яшавунда кютеген къуллукъларын;
- къумукъ тилни оъзге тюрк тиллени ва дагъыстан тиллени арасындагъы ерин;
- текстни чебер охума, огъар гёре план тизме, шо плангъа гёре тюрлютюрлю ишлер юрютме;
- текстдеги сёзлени тил гесимлеге гёре айырып, морфема гесимлерин гёрсетип, оланы фонетика ва морфология якъдан чечме;
- тил оьлчевлени бир-биринден оланы белгилерине гёре айырмагъа;
- сёз тагъымланы язып, оланы баш ва иерчен сёзлерин белгилеп, чечмеге;
- текстде ёлугъагъан простой жумлаланы къошма жумлалардар бирбиринден айырма, оларда ёлугъагъан токътав белгилени англатма

- ; - текстни белгилерин, оланы тюрлюлерин, кьурулушун англатып билмек; текстден хабар, суратлав ва ойлав гесеклени тапма;
- текстлеге баш салмагъа, текстлердеги жумлаланы бир-бири булангъы байлавун гьрсетме; ону темасын, аслу маънасын, кьурулушун англатма;
- бир темагъа яда оьзюню булан болгъан бир агъвалатгъа хабар текст язма;
- тюрлю-тюрлю стиллерде язылгъан текстлени бир-биринден айырма; оланы бир-биринден айырагъан белгилерин гьрсетме:
- сьзлени актив ва пассив лексикада кьолланышын, оланы стилистика ва оьзге белгилерин англатма;
- сьзлени тюрлю-тюрлю сфераларда кьолланышына, шо сфераларда кьоллангъан текстлеге хас болагъан белгилерин гьрсетме;
- газетлерде, журналларда, китапларда ёлугъагъан янгы сьзлени ва эсгиленген сьзлени тапма;
- бирикген сьз тагъымланы оланы белгилерине гьре эркин сьз тагъымлардан айырма; оланы маъналарын, охув ва языв тиллерде тилни чеберлигин гьрсетегенин аян этме;
- диалект сьзлени чебер адабият текстлерде кьолланышын англатма;
- тюрлю-тюрлю сьзлюклерден пайдаланма;
- эркин сьз тагъымлагъа маънадаш болагъан бирикген сьз тагъымлар гелтирме;
- фразеология сьзлюклер булан пайдаланма ва оьзюню сьйлев тилинде бирикген сьз тагъымланы эркин кюйде кьоллама;
- кьошма сьзлени жураларын
- кьошулгъан сьзлени ва чалмюк сьзлени

— тюз язма; кѳумукъ юртланы кѳошма атларын, юртуну ерлерини кѳошма атларыны язылышын англатма;

- атлыкъланы оьзге тил гесимлер булан гелишдирме;

- мюлк кѳошумчасы булангъы атлыкълны санавлагъа ва гелишлеге гѳре тюрлендирме;

- текстни охуп, онда ёлугъагъан мюлк кѳошумчасы булангъы атлыкъланы кѳолланышын аян этме; - берилген текстден гелишлени табып, олар кълйсы гелишде экенин ва не маънада кѳоллангъланын англатма;

- санав, гелиш, мюлк ва хабарлыкъ кѳошумчаланы дѳрус язма;

- атлыкъланы тийишли къллиплерде, лексика ва орфоэпия нормаларда кѳоллама;

- да (де); чы (чи, чу, чю) гесекчелени кѳошумчалардан айырма;

- текстде ёлугъагъан сыпатлыкъланы табып, оланы лексика и грамматика маълаларын англатма;

- текстде ёлугъагъан даражалы ва даражасыз сыпатлыкъланы гѳрсетип, оланы маълаларын англатма, сыпатлыкъланы тюрлю-тюрлю даражаларда кѳолламагъа;

- гечилген тил гесимлени морфология якъдан чечип, оланы жумлада кютеген къллугълун англатма; - санавлукъланы, орунчаланы текстден табып, оланы маъна якъдан тюрлюлерин гѳрсетме;

- атлыкъланы, санавлукъланы, орунчаланы гелишлеге гѳре, санавлагъа гѳре тюрлендирме;

- ишликни баш къллибини маъласын, ону этилишин англатма;

- тектде ёлугъагъан барлыкъ ва ёкълукъ къллиплердеги ишликлени табып, оланы этилишин англатма;

- ма (ме) ёкълукъ кѳошумчаны башгѳа кѳошумчалардан айырма;
- ишликлени текстде тюрлю-тюрлю кѳалиплерде кѳоллама;
- сыпатлыкѳны аслу категория маѳнасын, ону морфология белгилерин, жумлада кютеген кѳуллукѳларын анализ этме;
- санавлукѳну аслу категория маѳнасын, ону морфология белгилерин, тюрлю-тюрлю бѳлюкlege гиреген санавлукѳланы жумлада кютеген кѳуллукѳларын англатма;
- орунчалар жумлаланы ва текстдеги гесеклени бир-бири булан байламакѳ учун кютеген кѳуллукѳларын англама ва оланы жумлаларда ва текстде кѳылыкѳ булан байлавлу нормаларда кѳоллагѳан кюйлерин англама;
- ишликлени белгисиз ва бет кѳалиплерин, гѳчюм ва кѳалым глаголланы, оланы бетсиз кѳалиплерин биле ва мисаллар гелтирип бола.

КЛАСЛАГѳА ГѳРЕ ПРЕДМЕТНИ ТЕМАТИКА ПЛАНЛАШДЫРЫВ

Тематика планлашдырылыв йыллагѳа гѳре берилген, онда темалагѳа гѳре сагѳатлар гѳрсетилген. Сагѳатланы ва темаланы гезигин муаллим озюню кѳаравуна гѳре алышдырып бола.

Гѳар теманы уйренегенде оьтгерилме герек ишлер планлашдырылгѳан гѳаракатлагѳа етишмек муратда берилген.

6 класс

Родной язык

№	Содержание (разделы, темы)	Часы	Дата		Домашнее задание
			по плану	по факту	
1.	§1-3	1	4.09	4.09	-9
2.	§4-6	1	11.09	11.09	-14
3.	§7-9	1	18.09	18.09	-23
4.	§7-9	1	25.09	25.09	-23
5.		1	2.10	2.10	
6.	§10-12.	1	9.10	9.10	-24
7.		1	16.10	16.10	
8.	Работа над ошибками. §13-15.	1	23.10	23.10	25-27
9.	§16-18	1	13.11	13.11	-37

10.	§19-22.	1	20.11	20.11	-39
11.	§23-24	1	27.11	27.11	48 -
12.		1	4.12	4.12	
13.	§25-26	1	11.12	11.12	55 -
14.	§27-28.	1	18.12	18.12	59 -
15.	§29-30	1	25.12	25.12	63 -
16.	§29-30	1	15.01		63 -
17.	§31-32	1	22.01		67 -
18.		1	29.01		
19.	§33-34	1	5.02		72 -
20.	§35-37	1	12.02		-

					77
21.	§38-40	1	19.02		81 -
22.	§41-42	1	26.02		87 -
23.		1	4.03		
24.	Работа над ошибками. §43-45	1	11.03		93 -
25.	§46-48.	1	18.03		97 -
26.	§ 49-50	1	1.04		99 -
27.	§51-53	1	8.04		101 -
28.	§54-56	1	15.04		108 -
29.	§57-59	1	22.04		113 -
30.	§60-62	1	29.04		116 -

31.	§63-65	1	6.05		123	-
32.		1	13.05			
33.	Работа над ошибками. §66-69	1	20.05		127	-
34.	§70	1	27.05		133	-

Рекомендуемая литература:

- 1. Абдуллатипов А.Ю. Формирование исторических форм реализма в кумыкской литературе. Мах-ла издат. ДГУ 1981 г.**
- 2. Аджиев А.М., Къумукъ халкъ авуз яратывчулугъун школада уьйренив.**
Махачкала Даг.учпедгиз, 1980 г.
- 3. Алибеков М., Адаты кумыков.**
- 4. Алиев М.С. Зарождение и развитие кумыкской литературы (учебное пособие). Махачкала Дагиздат 1979 г.**
- 5. Алиев М.С., Акаев М.Д. Революциядан алдагъы къумукъ адабият. Махачкала ДГУ 1980 г.**
- 6. Бамматов Б.Гъ. «Орфографический словарь кумыкского языка», изд.**
Махачкала, 2005 г.
- 7. Гаджаматов Н.З., Саитов А.М., Сборник диктантов (для 5-11 классов)**
- 8. Жачаев А. I, II, III тома изд. Махачкала, 2001, 2003, 2004 г.г.**
- 9. Журнал «Къарчыгъа», под ред. Алишева Ш.**
- 10. Журнал «Тангчолпан», под ред. Алиев К.**
- 11. «Изложение с комплексным анализом текста» по Безымянной О.**
- 12. Концепция модернизации Российского образования на период до 2010 г.**

13. Лебеденко А.А. «Философия сердца в концепции Гуманной Педагогики».

Издательский Дом Амонашвили Ш., 2005.

14. Лопатина М., Скребцова М. «Ступени мудрости: 50 уроков о добрых

качествах для знаний с детьми младшего и среднего возраста»,

Лопатина М., Скребцова М. – М: Амрита – Русь, 2005 г. – 384 стр.: (серия «Образование и творчество»).

15. Мучник Б.Р. Культура письменной речи: формирование стилистического мышления – М. 1994 г.

16. Оьлмесов Н.Х., Методика кумыкского языка.

17. Оьлмесов Н.Х., Гаджамато Н.З., Внеклассное чтение.

18. Пословицы и поговорки. Сост. Абдурахманов А.К.

19. Саидов А.М., Проблемы и перспективы развития кумыкско-русского

двуязычия. (Типология и функционирования).

20. Фольклер «Къумукъ халкъ ёмакълары», изд. Махачкала, 1989 г.

Составители: Магомедович А.С., Магомедович А.А.

21. Фольклор кумыкского языка. Сост. Гаджиев А.М.

22. Шихамедовна С.Гь. «Кумыки». изд. Махачкала, 1961 г.

23. Школьные учебники для 5-11 классов. Изд. Махачкала, НИИ педагогики.